

II. forduló – általános iskola

MINDEN ÁLLÍTÁSHOZ/KÉRDÉSHEZ EGY IGAZ VÁLASZ TARTOZIK.

KERESSÉTEK MEG AZT AZ EGYET!

1. A tokaji aszú a világ egyik legnemesebb borkülönlegessége. Ezt nemcsak az előállítási terület, Tokaj és környékének kis kiterjedése, hanem az előállítás módja is indokolja. Egy puttony (28-30 liter) aszúszemből mindössze 1-1,5 liter aszúbor nyerhető. A történelem folyamán több királyi udvar is fogyasztott tokajit. Melyik uralkodó nevezte „a királyok bora, a borok királya”-nak?

  - a) Hunyadi Mátyás
  - b) I. Péter orosz cár
  - c) XIV. Lajos francia király**
  - d) II. József német-római császár
2. A Vasi Skanzen 1973 óta várja a népi építészet és a régi falusi élet iránt érdeklődő látogatókat. Az ország második szabadtéri falumúzeuma, amelynek különlegessége, hogy eredeti, áttelepített épületeivel igyekeznek visszaadni a régi falu lehetséges hangulatát. Az eredeti berendezési tárgyakkal felszerelt lakóépületek között találhatóak szegényparaszti, tehetős paraszti és nemesi otthonok, de a falusi mesterségek műhelyei is. Melyik a legősibb épülettípus, ami a Skanzenben látható?

  - a) Perenyei kápolna
  - b) Pornóapáti fakéményes német ház
  - c) Bozzai torkospajta
  - d) Felsőszölnöki egytüzelés szlovén füstősház**
3. Markusovszky Lajos a modern magyar orvostudomány és egészségügyi oktatás egyik megteremtője, aki az 1848-49-es események idején orvosként szolgált a magyar honvédsereg mellett. Rendkívül fordulatos élete során kezelte Görgei Artúr fejsebét, de volt az Eötvös és a Trefort családnak is háziorvosa. Semmelweis Ignáccal való barátsága halálukig tartott. Magyarországon ő alkalmazta először a sebészeti műtétek során az éterrel való bódítást. Ki volt az, akin először kipróbálta ezt az eljárást?

  - a) őnmaga**
  - b) Görgei Artúr
  - c) Eötvös József
  - d) Semmelweis Ignác
4. 2013 óta tartozik a hungarikumok közé a Béres csepp, amellyel gyógyszertárak és drogériák polcain nap mint nap találkozhatunk. Története igazán regénybe illő. Feltalálóját, dr. Béres Józsefet a hatóságok sokáig börtönnel fenyegették, ha

terjeszti készítményét. Kósa Ferenc dokumentumfilmet forgatott a cseppek történetéről bizonyítva hatásosságát. Mi volt a film címe?

- a) **Az utolsó szó jogán**
- b) Csepp a tengerben
- c) A kisvárdai eset
- d) A halálraítélt

5. „Ezenkívül rendelik, hogy az ágostai és helvét hitvallások hiveitől épített s katolikus szertartás szerint még fel nem avatott templomokat nekik bizonyos biztosok átadják; más helyeken pedig Ő felsége jószágos határozata szerint, templomok építésére s iskolák és paplakok felállítására való területeket emez ágostai és helvét hitvallások hiveinek kényelméhez képest, ugyanazok a biztosok az alábbi sorban jelöljenek ki.

1. § A miképen az ország minden megyéjében ezt meg is engedték és jelesül Vas megyében azok részére, kik az ágostai hitvallást követik, Demőkön és .....-n, a helvét vallásu lakosok részére pedig Felső-Őrön.”

Így rendelkezett az 1681. évi országgyűlésen elfogadott XXVI. törvénycikk a protestáns felekezetűeknek kijelölt artikuláris helyekről. Melyik az a másik, a szövegben hiányosan hagyott Vas megyei település, ahol engedélyezték az evangélikusok szabad vallásgyakorlását?

- a) Kőszeg
- b) Csepreg
- c) Óriszentpéter
- d) **Nemescsó**

6. Habsburg-Estei Mária Terézia Henrietta Dorottya osztrák főhercegnő, magyar és cseh királyi hercegnő, Modena és Reggio hercegnője, József nádor unokája, III. Lajos bajor király feleségeként 1867-1918-ig Bajorország utolsó királynéja volt. Házasságkötésekor több Vas megyei birtok is az ő hozománya volt. Róla nevezték el a Mária Terézia-forrást, amit a népnyelv Trézia-kútként ismer. A forrás Vas megye első természetvédelmi területe, mely 1942-ben kapott védettséget. Hol található ez a népszerű kirándulóhelyként is ismert helyszín?

- a) Pornóapáti mellett
- b) **Farkas-erdő Káld közelében**
- c) Szalafői őserdőben
- d) Kiszidány mellett

7. „Fölfelé megy borban a gyöngy”- írta Fóti dal című versében Vörösmarty Mihály, aki nagy rajongója volt a bor és szódavíz keverékéből előállított frissítőnek, a fröccsnek. A keverékben lévő bor és szódavíz aránya alapján számtalan változata van, amelyeket különböző nevekkel illetnek. Melyik változatot hívják macifröccsnek?

- a) **macifröccs**
- b) házmester

- c) hosszúlépés
- d) színészfröccs

8. Baltavár neve ismerősen cseng az őszállattannal foglalkozó tudósok körében, hiszen 1856-ban egy jelentős lelőhelyet találtak a falu melletti Kancsal-dombnál. Az Ős - Zala 3-4 méteres vízésésének aljánál kialakult öbölben az elpusztult állatok csontjai koncentráálódtak. Találtak itt kardfogú tigris, mamutot, őselefántot, gazellát. A lelőhely fontosságát mutatja, hogy az egyik őstörténeti kor egyik alemeletét baltaváriumnak hívják. Melyik ez az őstörténeti kor?

- a) eocén
- b) oligocén
- c) miocén**
- d) pliocén

9. Vas megye vízhálózatának fő tengelyét a Rába folyó alkotja, amely nemcsak hazánk 3. legnagyobb folyója, de a Duna legjelentősebb magyarországi mellékfolyója is. Nemcsak fontos természeti érték különleges állat- és növényvilágával, de a mellette fekvő települések arculatát és életét is meghatározza. Fontos turisztikai célpont, szerepet játszik az ivóvízellátásban és a történelem során stratégiai szerepet is játszott. A Rábán épült meg hazánk első vízerőműve is 1896-ban. De melyik évben kezdett működni a Rába legfiatalabb, hatodik vízerőműve?

- a) 1919
- b) 1960
- c) 1989
- d) 2017**

10. A hungarikumok listáján szerepel egy olyan zenei műfaj, amely eredetileg Párizsban született meg, de később Bécs és - a magyarok szerint - főleg Budapest lett a fővárosa. Eredetileg vidám operának, majd operátskának nevezték. Igen, ez az operett. Számtalan magyar szerző tette világhíressé a műfajt, amely ma is a színházak közönségkedvence. Sokan a magyar Kálmán Imrét tekintik a legzseniálisabb operettszerzőnek: a Csárdáskirálynő a legtöbbször játszott operett a világon. Mi volt a címe Kálmán Imre első sikeres operettjének?

- a) Honfoglalás
- b) Tatárjárás**
- c) Törökdúlás
- d) Az ördöglovas

11. A szentgotthárdi kaszagyár az ország egyetlen olyan üzeme volt, ahol ún. farkaskalapácsokkal megbízható minőségű mezőgazdasági szerszámokat készítettek. Az 1902-2001 között működött gyár a nevében jelzett kaszákon kívül ásókat, kapákat, lapátot, fűrészt és patkót is gyártott. A szerszámok mellett azonban kiváló minőségű sportszert is előállítottak. Melyik volt ez a sporteszköz?

a) vívópenge

b) dobókalapács

c) gerely

d) sportíj

12. A Hévízi-tó hazánk egyik legismertebb üdülőhelye, ahol számos betegséget is gyógyítanak fürdőkúrával. Maga Hévíz városa is a gyógyhatású meleg vízről kapta a nevét. Első részletes leírását Bél Mátyástól ismerjük 1731-ből. A település fürdőhellyé fejlesztése a magyar történelem egyik híres családjához kapcsolódik. Melyik ez a család?

a) Batthyány

b) Széchenyi

c) Eszterházy

d) Festetics

13. Rábatöttösön áll egy templom, amelyet Szent Cecília tiszteletére emeltek még az Árpád-korban. Ezt a templomot a török pusztítás után barokk stílusban építették újjá. Belső terét idősebb Dorfmeister István festette. „A csodáig mehet ott a gyöngye özvegység, ha a jó Istentől van készen segítség” – áll a felirat a két hajót elválasztó diadalívén. Az idézetben vörössel jelzett betűkből egy római számokból álló évszám olvasható össze. Melyik ez az évszám?

a) 1740

b) 1750

c) 1760

d) 1770

14. A Németországból származó Küttel család 1716-tól az 1950-es államosításig volt a kőszegi Fekete Szerecseny Patika tulajdonosa. Valószínű, hogy ez a dinasztia a magyar patikus történelem legrégebbi, folytonosan e szakmát művelő családja. Az Európában is egyedülálló, több mint három évszázados múltra visszatekintő Küttel patikus dinasztiát egészen az 1600-as évek közepéig vissza tudjuk vezetni. Ismereteink szerint ezen időszak alatt hány gyógyszerész volt összesen a családban?

a) 10

b) 12

c) 15

d) 17

**15. „Belül már minden elveszett
kívül már minden meglazult
a főpap udvarában rendesen
háromszor tagadád az Úrt
beismered vagy elkened
mi az mi közénk lökött**

*veled a szolgák gyávasága is
alázta Nagycsütörtököt!”*

E sorok egy híres Vas megyei költőtől származnak, aki Bérbaltaváron született, Pannonhalmán tanult és a rendszerváltás előtt az ellenzéki irodalom egyik legismertebb, meghatározó alakjává vált. Korai halála után családja alapítványt és emlékházat hozott létre tiszteletére. Ki volt ő?

- a) **Nagy Gáspár**
- b) Kormos István
- c) Weöres Sándor
- d) Pilinszky János